BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!

kitle

YIL 12 EYLÜL 1985 SAYI: 287

Açık Terörcü Devlet

NOKTA Dergisi kimi tanınmış şahsiyetlerden oluşan genişçe bir jüri düzenlemiş ve onlara "Türkiye'yi kimler yönetiyor?" diye bir soru yöneltmiş. Sonra da sonuçları sayısal oranlara göre tasnif etmiş. Jürinin belirlediği kişiler arasında kelle hesabıyla en kalabalık grubu askerler ve asker kökenli kişiler (emekli askerler) oluşturuyor. Sonra işadamları sayıca ikinci sırayı işgal ediyor, onu da politikacılar izliyor.

Böylece Türkiye'de faşist diktatörlük yönetiminin çarpıcı bir tablosu ortaya çıkmış. Bir avuç tekelcinin ASKERİLEŞTİRİLMİŞ DEVLET'i ve bu faşist diktatörlüğe SİVİL GÖRÜNÜM tonları katmaktan başka bir işlevi olmayan hükümet erbabı politikacılar. Jüri belirlemelerinin tasnifinde büyük işadamlarımızın ikinci sırada olmaları sadece sayısal (nicel) bir sonuç kuşkusuz. Çünkü tekelci parababaları zaten sayıca o kadardırlar. Ve tüm kapitalist ülkelerde olduğu gibi tekellerin sahipleri zaten devlet yönetimine ismen katılmazlar, kendi sınıf egemenliklerini politikacılar, büyük bürokratlar ve askerler eliyle sürdürürler. Burjuva diktatörlüğünün faşist biçimi sözkonusu olduğunda da, yönetimdeki politikacı, asker ve bürokrat üçlüsünde, üniformalılar ön sıraya çıkarlar. Bugünkü Türkiye'de de Kenan Evren'den, onun genel kurmay başkanından ve kuvvet komutanlarından, Çankaya konseyi üyelerinden başlayıp, emekli askerlikten bürokratlığa ve politikacılığa atanan sair paşalarla birlikte, tekelci burjuvazinin bilumum kocabaş muvazzaf ve mütekait asker kadroları nöbet başındadırlar.

* * *

20. yüzyılın siyasal tarihi pek çok faşist diktatörlükler görmüştür. Ve her defasında (faşist diktatörlüğün egemen olduğu her dönemde), kapitalizm hakimiyetini en hayasız ve en dolaysız biçimde ortaya koymuştur. Burjuva demokrasisi tarzında biçimlenen siyasal rejimlerde tekelci burjuvazinin sınıf egemenliği siyasal planda az veya çok örtülü biçimlerde yürütülür. Ama ne zaman ki, tekelci kapitalizm yükselen sınıf mücadelesine karşı faşist diktatörlüğe başvurur, işte o zaman, bütün perdeler, örtüler kalkar ve tekelci burjuvazinin egemenliği ve o egemenliğin aracı olan devlet, SINIF KİMLİĞİNİ en dolaysız, en çıplak, en açık biçimiyle kendisi ortaya koyar.

12 Eylül faşizminde de böyle olmuştur: "anarşiyi önlemek için" geldiğini ileri süren Cunta'nın ilk işi yüz bine yakın işçinin grev çadırlarını süngü ve dipçiklerle sökmek olmuştur. Siyasi huzur teraneleri tekerleyip duran faşist generallerin 12 Eylül 1980 sabahındaki üç numaralı bildirisi sendikal faaliyetleri yasaklamıştır. Derken üçüncü hafta dolmadan kıdem tazminatları gülünç denecek bir rakama indirilmiş, çok geçmeden generallerin emrinde Yüksek Hakem Kurulu diye bir "istihkak dairesi" kurularak, Mardin'deki elli işçilik işyerine varıncaya değin, milyonlarca işçinin ücretini —tıpkı ordudaki erlerin istihkakını belirler gibi— bu kurul saptamıştır.

Faşist diktatörlüğün beş yıldır aldığı her siyasi karar veya yasa, mevzuat, yönetmenlik vb. adı altında yaptığı her siyasi düzenleme, burjuva devletini FAŞİSTLEŞTİRMEK, bu yoldan devletin otoritesini pekiştirmek, yani işçi sınıfının mücadelesi ile Kürt ulusal muhalefeti başta olmak üzere her türlü sosyal muhalefeti ezmek ve bu durumu kalıcılaştırmak amacıyla yapılmıştır.

Ve yukarıda da değindiğimiz gibi, bütün bunlar, sayısız ekonomik kararlarla birlikte gelmiştir. Faşizm, tüm emekçi katmanların ekonomik durumunu kat be kat daha kötüye götürmüştür. Bugün kentler ve kasabalar milyonlarca işsizle doludur. İşsiz olmayan işçiler de uluslararası standartlara göre açlık sınırının altında yaşamaktadırlar. Ama sadece faşizmden zarar gören işçiler ya da işlerini kaybeden, veya hiç iş bulamayanlar değildir.

Kırlara gelince, on milyonlarca köylü inim inim inlemektedir. Zengin köylü kategorisine girenler hariç —ve

orta köylüler dahil – köylüler ne yapacaklarını şaşırmış durumdadırlar.

Emperyalizmin yeni-sömürgecilik yöntemlerinin ve IMF sultasının, ağır dış borçların pençesine kısılmış durumdaki yüzbinlerce köylünün ürünleri dünya pazarında –ve pazara egemen olan dolar karşısında– habire değer kaybetmektedir. 1980'de 1 dolar 70 TL civarında seyrederken, 5 yıl sonunda 600'e merdiven dayamıştır. Özal'ın "ihracat patlamasının" ne anlama geldiği açıkça bellidir. Nasıl ki, Türkiye'de işçinin reel ücreti beş yıl içinde yarıya inmişse, emekçi köylünün emeğinin karşılığı da, –o oranda daha da fazla– azalmıştır. Bir yandan dünya piyasasında tarım ürünlerindeki dalgalanmalar ve fiyat dayatmaları, öte yandan bizim panayır soytarılarının atraksiyonları ile köylü neyi ekeceğini bile şaşırmıştır. Türkiye tarihinde görülmedik bir mucize köylerde yaşanmaktadır, on binlerce köylü ailesi 2-3 yılda bir, hatta her yıl başka ürün ekmektedir. Hokkabazın şapkasından çıkardığı uyuz tavşana çektirilen niyet misali, köylümüz de ikide bir umutlanıp "para edecek" diye başka birşey ekmekte, sonuçta –Araplara sebze ihracatı propagandalarına kanıp bu yıl domates, patlıcan vb. ekenler gibi– perişan olmaktadırlar.

Kent küçük burjuvazisine gelince, yüzbinlerce memur ailesi şimdiye kadar yaşamadıkları derecede şiddetli geçim sıkıntısı içindedirler. Çok basit bir örnek verelim: yakın yıllara değin, İstanbul, Ankara, İzmir vb. gibi büyük illere atanmak sayısız memur ailesi için yıllarca bekleyip de bir türlü eremedikleri bir saadetti. Hatta devlet de solcu memurları cezalandırmak için onları kent merkezlerinden ücra illere sürerdi. Şimdi durum tersine dönmüştür, bir Anadolu kentindeki memura kötülük yapmak için hapis ve açığa alma dışında ona verilecek en büyük ceza, üç büyük kente tayinini çıkartmaktır. İlçelerdeki memurları da il merkezlerine "sürmektir". Yani Cunta'nın beş yıllık ekonomik politikası, Osmanlılardan bu yana sürüp gelen asırlık geleneği bile tersine çevirmiş, sürgün kavramını tersyüz etmek mucizesini göstermiştir. Abdülhamit zamanında sürülen bir memur mezardan başını kaldırıp baksa, şimdilerde muhalif memurları cezalandırmak için hükümetin onları İstanbul'a sürgün ettiğini, bu tayin vurgununu yiyen memurun ise Dersaadet'e gönderilme saadetini felaket sayup, yandım Allah diye feryad-ü figan ettiğini görerekten, kendisini Yedi Uyurlar'dan sanacaktır.

Gene kent küçük burjuvazisinden esnaf ve zanaatkârların durumu da bir hayli sarsılmıştır. Özellikle 1950'lerden bu yana kapitalist büyümenin nimetlerinden oldukça yararlanan, sayıları ve varlıkları 1960'lar sonrasında bir "esnaf patlaması" olarak artan esnaflar bugün kapitalizmin kanuniyetinden yakalarını kurtaramayıp, özellikle de derin kriz ve hızlı tekelleşme sürecinde mülksüzleşmektedirler. Her yıl yayınlanan istatistiklerde "kapanan işletmeler" diye gösterilen ve sayıları bazı yıllar altı rakama kadar varan "işletmeler" işte bu kesimin mülksüzleşme tablolarıdır. (Burada pardon deyip, küçük bir özür dilemede bulunmak gerekir: Son 5 yılda yeni meslekler ve işletmeler türedi; önce banker büroları çıktı, onların yerini pıtırak gibi çoğalan video kasetleri aldı. En büyük kentlerde yoksullara da gün doğdu, örneğin otobüs duraklarında abonben satıcılığı, ya da lüks semtlerde seyyar enginar soyuculuğu gibi yüzbinlerce "küçük işletmeler" açıldı. Keza tarihe karışmış küçük terzi dükkanları, eskiyen elbiseleri onarmak veya tersyüz etmek için yeniden çoğalmaya başladı, kundura tamircilerine de iyiden iyiye gün doğdu. Bütün bunlar Evren siyasetiyle Özal ekonomisinin elbirliğiyle memlekete kazandırdıkları emsali görülmemiş eserler ve iktisadi yatırımlar olarak tarihe geçtiler.)

Tekelci sermayenin açık terörcü diktatörlüğü kendisini en çarpıcı sınıfsal göstergelerle teşhir etmektedir. Ne sosyal demokrasinin barışçı ve reformist yöntemleri vardır ortada, ne de burjuva demokrasisinin kitlelere 4-5 yılda bir uzatılan oy sandığı. Çünkü bir avuç tekelci parababasının ekonomik darboğazı hiç de öyle demokrasiye, grev hakkına, ücret arttırımına, maaş yükseltmesine, köylüye daha elverişli koşullar yaratmaya elverecek gibi hafif ve geçici değildir. 5 yıldır faşist rejimin ardındaki tekelci unsurlar sözlerini söylemişler, zarlarını atmışlardır.

Şimdi KONUŞMASI GEREKEN emekçi halk yığınlarıdır. Ve kitleler de sözlerini söyledikleri an, faşist diktatörlüğün sonu gelecektir.

Kitlelerin sözlerini hangi yöntemlerle söyleyecekleri ise hiç de kehanet değildir. Faşizm, "sana grev yaptırmam" mı demektedir? İşçi, yasayı ve yasağı dinlemeyip grev yapacaktır. Cunta, "sana gösteriyi yasakladım" mı demiştir, kitleler bugün Şili'deki gibi, dün İran'daki gibi sokağa dökülecekler.

Kısacası, Turgut Özal "ekonomiyi ben yönetiyorum" mu demektedir, işçiler, köylüler, ÜRETİM YAPANLAR ekonomiyi onun yönetemeyeceği biçimde felç edeceklerdir. K.Evren siyaseti ve "devleti ben yönetiyorum" mu demektedir, kitleler onu yönetemez hale getirecekler ve faşizmin otoritesini kıracaklardır. Bunlar olmadıkça, ülke de, bu ülkenin insanları da faşizmin zifiri karanlığıyla alacakaranlığı arasında bocalayıp durur. Oysa faşizmin gitmesi, alacakaranlığı zifiri karanlığa yeğlemekle değil, zifiri karanlığın da, alacakaranlığın da karşısına aydınlığı koymakla ve aydınlık için mücadele etmekle olur.Önümüzdeki gündem budur.

Sosyal Demokrasi ve Bilimsel Sosyalizm (VII)

Ahmet Kaçmaz

Kapitalist Birikimin Genel Kanunu'na karşı tavır, bilimsel sosyalistlerle sosyal demokratlar arasındaki ayrım çizgisinin başlıca mihenk taşıdır. Daha önceki sayılarımızda başlayıp sürdürdüğümüz bu konuya bu sayımızda da devam ediyoruz.

Sosyal demokratların, Marx'ın kapitalist üretimin geleceğiyle ilgili öngörülerinde yanıldığı, Kapitalist Birikimin Genel Kanunu'nun gerçekle bağdaşmadığı yolundaki iddialarına örnek gösterdikleri gelişkin kapitalist ülkelerdeki durum, gördüğümüz gibi, aslında sosyal demokratların değil Marx'ın kanununun doğruluğunu ve günümüzde de geçerliliğini koruduğunu kanıtlıyor. Sosyal demokratlar, "özgürlükçü demokrasi"nin, demokraside oluşan sınıflar arası dengenin, bu denge şartlarında gerçekleşen gelir bölüşümü sonucu meydana gelen "refah devleti" nin meziyetlerini ne kadar çok sayıp dökerlerse döksünler, gün geçmez ki bir olay, ufak bir gazete haberi, onları acımasızca tekzip etmesin. International Herald Tribune'ün 9 Temmuz 1985 tarihli baskısında yeralan bir habere göre ABD'de 1980'den 1983'e kadar geçen 3 yıllık sürede en müreffeh ailelerle geriye kalanlar arasındaki gelir farkı daha da büyümüş. Gazetenin verdiği rakamlar aynen şöyle:

Aile Dilimleri	Gelir Payları 1980	Gelir Payları 1983
En alt % 20'lik dilim	% 4.9	% 4.7
2'inci % 20'lik dilim	% 11.6	% 11.1
3'üncü % 20'lik dilim	% 17.9	% 17.3
4'üncü % 20'lik dilim	% 25.1	% 24.8
En üst % 20'lik dilim	% 40.6	% 42.8

Yukarıdaki tabloda yeralan rakamların dili ABD'de gelir dağılımının yakın dönemde dahi nasıl bir seyir gösterdiğini son derece veciz bir şekilde açıklıyor. Üç yıl boyunca sadece ve sadece içinde en varlıklı ailenin yeraldığı en yüksek gelirli grubun, toplam gelirden aldığı pay artmış, buna mukabil diğer dört grubun hepsinin payları azalmış. Marx'ın öngörülerinde yanıldığını, Kapitalist Birikimin Genel Kanunu'nun gerçeklere uymadığını iddia eden Bernstein'ın ve cümle haleflerinin kulakları çınlasın!

Tabii hemen ilave edelim ki, sözü edilen üç yıllık süre boyunca, en üsttekinin altında yeralan ve ABD ulusunun 4/5'ini oluşturan ailelerin büyük bölümünün gelirlerinde MUTLAK anlamda artışlar olması kuvvetli ihtimaldir. Çünkü bu dönem boyunca ABD'nin yurtiçi toplam gelirinde meydana gelen artış, % 20'lik dilimlerin maruz kaldıkları gelir payı azalmalarından daha yüksek olmuştur. İşte buna bakarak, sosyal demokratlar, geçmişle kıyaslandığında işçilerin, çalışan insanların hayat şartlarında nispi bir iyileşmenin süreklilik kazandığını iddia etmektedirler. Oysa bu kadarı Marx'ın kanununu cerh etmeye yetmez. Çünkü önce de belirttik, bu kanun TEORİK planda proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişkinin antagonist karakterine ışık tutar. Şimdi de ABD PRATİĞİNİN bir kere daha ispat ettiği bu kanunun kesinlikle doğru olduğudur.(*) Zaten haberi veren yazının başlığı da Marx'ın Kapitalist Birikimin Genel Kanunu'nda söylediğini aynen tekrarlıyor: "ABD Raporlarına Göre Zenginlerle Fakirler Arasındaki Gelir Uçurumu Genişliyor".

Tek tek ülkelerin yanısıra, gelişkin kapitalist ülkelerin oluşturdukları bütünün de Kapitalist Birikimin Genel Kanunu açısında incelenmesi konuya daha bir açıklık getirebilir. Çünkü Marx'ın vaz ettiği kanun tek bir kapitalist ülkedeki durumu değil, kapitalist sistemin esasını ve bütününü açıklamaya yöneliktir. Gelişkin kapitalist ülkeler topluluğunun(**) tamamına baktığımızda gördüğümüz, bu kamp içinde yeralanların her birinin kendi durumlarıyla toplamın durumu arasında, toplumsal anlamda nitel farklılaşmalar yaratacak ayrımların bulunmadığıdır. Bir diğer de-

---

(*) Sosyal demokratlar ABD'de olup bitenler için, sosyal demokrat düşünce ve politikanın sorumlu tutulamayacağını, çünkü sözkonusu dönemde ABD yönetiminde sosyal demokratlar bulunmadığı gibi, ABD'de sosyal demokrat kökenli ve nitelikli bir partinin toplumda hiçbir zaman söz sahibi olmadığını ileri sürerek kendilerini ve görüşlerini savunamazlar. Nedenine gelince, burada tartıştığımız, gelir bölüşümünde sosyal demokratların rolü değil, Marx'ın vaz ettiği kanunun geçerli olup olmadığıdır. Kaldı ki Bernstein kapitalizm altında işçilerin hayat şartlarının iyileştiğini, böylece sınıflar arasındaki uçurumun kapatılabileceğini iddia ederken sosyal demokrat bir iktidar ufukta bile görünmüyordu.

Bu nokta, yeri geldiğinde yazı dizimizin kapsamında kısaca ele alınacaktır.

(**) Gelişkin kapitalist ülkeler topluluğu şu ülkelerden oluşuyor: Avrupa'nın, sosyalist ülkeler, Türkiye, Yunanistan ve Portekiz dışında kalan ülkeleri; Kuzey Amerika; Japonya; Avusturalya ve Yeni zelanda; Güney Afrika Cumhuriyeti. (Irk ayrımı politikası nedeniyle, bu sonuncusunu, konumuzun bu noktasında ötekilerden ayrı tutmak gerekir.)

yişle üretilen toplumsal zenginliklerin paylaşımında ve hangi sınıfların elinde biriktiği konusunda tek tek ülkelerin gösterdiği şartlar birbirine bir hayli benzedikleri gibi, bunların oluşturduğu bütün de aynı özellikleri taşımaktadır. Konumuz açısından bu tespit son derece ilginçtir. Çünkü bilindiği gibi bu ülkelerin herbirinde sosyal demokrat partilerin toplumsal konumları ve etkinlikleri, ülkeden ülkeye büyük farklılıklar göstermektedir. Bundan çıkabilecek sonuç ise, gelişkin kapitalist ülkelerdeki toplumsal zenginliklerin dağılımının, bir bakıma sosyal demokrat iktidarlardan bağımsız olduğudur.

GELİŞMEKTE OLAN KAPİTALİST ÜLKELERDE DURUM

Biliyoruz, gelişkin kapitalist ülkelerin dışında, çok sayıda gelişmekte olan kapitalist ülke var. Bunlar arasında kapitalizmin gelişkinlik derecesi farklı farklı. Kimileri kapitalistleşmenin hemen ilk basamaklarında, kimileri ise kapitalist üretim sürecinde bir hayli mesafe kaydetmişler. Meselâ Yunanistan ve Portekiz orta gelişkinlikte kapitalist ülke sayılıyorlar. Türkiye de, marjı bir hayli geniş olan orta gelişkin ülkeler arasında yer alıyor. Gelişme sürecinde olan ülkelerin hemen başlıca ortak özelliği, dünya kapitalist sistemi içinde yer almaları ve ekonomik alanda emperlist metropollere büyük ölçüde bağımlı olmaları.

Kapitalist Birikimin Genel Kanunu'nun bu ülkeler için günümüzde de geçerli olduğuna, sanırız sosyal demokratların kendileri dahi kolay karşı çıkmazlar. Çünkü somut durum son derece çarpıcı bir şekilde ortada. Bu ülkelerin ezici çoğunluğunda mülk sahibi sınıflar ile emekçi sınıflar arasında korkunç bir uçurum bulunduğunu, bu sınıflar arasındaki kutuplaşmanın gün geçtikçe daha da belirginleştiğini hem hayatın kendisinden çarpıcı bir şekilde gözlemlemek mümkün, hem de istatistikler bu olguyu devamlı doğruluyor. Bu ülkelerde toplumsal zenginlikler birer avuç finans oligarşilerinin elinde birikirken, proletaryanın, diğer emekçilerin nasibine düşen –Yunanistan vb. birkaç istisna dışında– tam Marx'ın ifadesiyle "sefalet, ıstırap, kölelik, cehalet, vahşet ve barbarlık, moral ve entellektüel yozlaşma" dır. Bu olgu son derece çıplaktır. Gelişmiş kapitalist ülkelerde görülen, proletaryanın hayat seviyesindeki nispi iyileşmelere, bu ülkelerde nadiren rastlanır. Bu nedenle, gelişmekte olan kapitalist ülkeler için Marx'ın öngörülerinde yanılmış olduğunu iddia etmek kolay olmaz. Çünkü ortada sınıflar arasındaki uçurumun kapatılmakta olduğu iddialarının ileri sürülebileceği bir vasat yoktur. Genel kural olarak zenginler hızla zenginleşirken, fakirlerin de fukaralıkları şu veya bu boyutlarda sürer. Bu nedenle gelişmekte olan kapitalist ülkelerin sosyal demokratları ya radikal davranmak zorunluluğunu hissederler ve sosyalist bir millileştirme programıyla yola çıkarlar, ya da –İ.Cem'in yaptığı gibi– İsveç ve benzeri "adanmış topraklar"la, gelişmekte olan kapitalist ülke işçilerinin asla hayal edemeyecekleri rüya alemleriyle yığınların gözlerini boyamanın yoluna bakarlar.

Sözün burasında sosyal demokratlar, İsveç'in hiç de kafdağının ardında olmadığı, yüzyılımızın başında çok fakir olan bu ülkenin, özellikle sosyal demokratların elinde ve onların gayretleriyle günümüzün refah devleti haline geldiği gerekçeleriyle müdahale ederler.

İsveç'in kapitalist gelişmesinin nispeten geç başladığı doğrudur. Ama bu "geç" kalmanın bir sınırı vardır. Bu sınır bir kere aşıldı mıydı, diğer bir deyişle gelişkin kapitalist ekonomiye götürecek son tren de kaçırıldı mıydı, kapitalist yapı içinde kalarak refah devleti" haline gelebilmek de ebediyyen hayal olur. Bu sınır ise, dünyanın emperyalist güçler tarafından paylaşımının sonuna gelindiği ve yeniden paylaşımın kaçınılmazlaştığı I. Dünya Savaşı'nın hemen öncesindeki dönemdir. Bu döneme kadar kapitalist yapı dönüşümünü tamamlayamayan, genel olarak sanayileşmesinin temellerini gerçekleştiremeyen tek bir ülke yoktur ki, daha sonraki gelişmeler sonucu gelişkin kapitalist ülkeler kategorisine dahil olsun.(***) Sosyal demokrasinin nerede ve niçin olabilirdiğinin ve olabildiğinin, buna karşılık nerede ve niçin olamazlığının ve olamayacağının açıklanması da bu olgudan kaynaklanır. "Nerede sosyal demokrasi olabildi?" sorusunu ileride cevap ararken yine bu noktaya döneceğiz.

Sonuç olarak gelişmekte olan kapitalist ülkelerin sosyal demokratları, başka ülkeleri örnek göstererek, "refah devleti" vaad etmekte inandırıcı olamayacakları gibi, ülkedeki gelişme süreci, karşıt sınıflar arasındaki uçurumun kapitalist düzen içinde kalarak kapatılabileceği iddialarını da daha başta iğreti duruma getirir. Öyle ki, bu tür ülkeler, üretilen toplumsal servetin hangi ellerde birikmekte olduğu açısından, Marx'ın Kapitalist Birikimin Genel Kanunu'nda belirlediği teorik tespitin bire bir canlı modeli görünümündedirler.

Bu noktada sosyal demokratlar, gelişmekte olan kapitalist ülkelerdeki bu gidişattan kendilerinin sorumlu tutulamayacaklarını, çünkü bu tür ülkelerde sosyal demokrasinin, bir kaç istisna dışında iktidara henüz gelmediğini, zenginlerle fa-

(***) Suudi Arabistan, Katar, Kuveyt, Birleşik Arap Emirlikleri vb., kişi başına düşen gelir bakımından dünya listesinin en başlarında yeralan petrol zengini ülkelerin, kapitalist ekonomilere sahip olsalar bile, ne ekonomik yapılanma ne de sosyal ve siyasal şartlar açısından gelişkin kapitalist kamp içinde yer alamayacakları besbellidir.

kirler arasındaki uçurumun esas sorumlusunun gerici ve tutucu partiler olduğunu söyleyerek, kendilerinin varlık nedeninin bu gidişe son vermek gereğinin ve isteğinin bir sonucu olduğunu ileri sürebilirler. Böylesi bir yaklaşım ve istek halisane olabilir ama meseleyi çözmez. Çünkü istek tek başına maddi toplumsal sorunlara çözüm getirmeye yetmez. Yola çıkmadan önce neyin nasıl yapılabileceğinin, neyin mümkün olup neyin olamayacağının bilincine varmak ve sorunlara makul –aslında "makul" kelimesi yerine BİLİMSEL demek gerek ama sosyal demokratlar sosyal gelişmelerde bilimselliği reddettikleri için böyle diyoruz– izahlar getirmek şarttır. Bu yapılmadığı sürece, sosyal demokratlar, gelişmekte olan kapitalist ülkelerde iktidarların sosyal demokrasiye kural olarak neden kapalı olduğu, neden bunca "halisane" emellere rağmen kendilerinin iktidara gelemedikleri sorusuna kolay cevap bulamayacaklardır. Ya da iktidar meselesi,kimin daha becerikli daha bilgili, daha akıllı, daha azimli olduğu vb. subjektif faktörlerle açıklanmaya çalışılacaktır. O zaman da, gelişkin kapitalist ülkelerdeki sosyal demokratların, gelişmekte olan ülkelerdeki yandaşlarından kural olarak neden "daha tecrübeli, daha akıllı, daha bilgili, daha istekli vb." oldukları sorusu –ırkçılığın tuzağına düşülmediği sürece– cevapsız kalacaktır.

KAPİTALİST DÜNYANIN BÜTÜNÜNDE DURUM

Kapitalist dünyanın bütününü ele aldığımızda Kapitalist Birikimin Genel Kanunu'nun, günümüzde de geçerliliğini koruduğu, bir kere daha ayan beyan görülür. Sosyal Demokratların, Marx'ın kapitalist gelişme konusunda yanılmış olduğu iddialarına mesnet yaptıkları, işçilerin hayat şartlarının, kapitalist üretim sürecine rağmen reformlar sayesinde devamlı iyileştiği ve burjuvazi ile proletarya arasındaki uçurumun ortadan kalkmakta olduğu İLLÜZYONUNA –kapitalist sistem bir bütün olarak ele alındığında– yer yoktur. Çünkü gelişkin kapitalist ülkeler kapitalizm okyanusu içinde neredeyse birer ada durumundadırlar. Ve bu ülkelerde işçilerin uzunca bir süreden beri hayat seviyelerinde meydana gelen iyileşmeler, gelişmekte olan ülkelerdeki işçilerin sefaletini kamufle etmeye yetmez. Üstelik dikkatli bir gözlem –Lenin'in bundan 70 yıl kadar önce yaptığı gibi– gelişkin kapitalist ülkelerdeki işçilerin nispeten bakımlı durumlarıyla geri ve gelişmekte olan kapitalist ülkelerdeki işçilerin sefaletleri arasındaki ilişkiyi, her iki durumun da birbirlerinin hem nedeni hem de sonucu olduğunu ortaya koyar.

Marx, Kapitalist Birikimin Genel Kanunu'nu, kapitalist üretim tarzının işleyiş mekanizmasını inceleyerek teorik planda belirledikten sonra, kanunun doğruluğunu ve işlerliğini somut pratik verilerle ispatlamıştı. Ve bunu yaparken de ister istemez, o günlerde kapitalist gelişme sürecinde bir hayli mesafe almış olan B.Britanya'dan yararlanmıştı. Bugün B.Britanya gelişkin kapitalist ülkelerin başlıcalarından birisi. Ve kuşkusuz Marx'ın, içler acısı durumu resmi verilerden yararlanarak rakam rakam gözler önüne serdiği o günlerin proletaryasından bambaşka şartlarda yaşayan bir proletarya var bugün B.Britanya'da. İşte sosyal demokratların, "Marx yanıldı!" derlerken istismar ettikleri nokta bu.

Oysa Marx kapitalizmi hiçbir zaman tek tek ülkelere, şu veya bu ülkeye mahsus bir sosyal sistem olarak görmedi. Kapitalizmin, dünyanın ileriye doğru evrimleşmesinde bir aşama, bir sosyo-ekonomik formasyon olduğunu ilk belirleyen Marx için kapitalizm, hiçbir kuşkuya yer vermeyecek kadar bir dünya sistemidir. Hatta o kadar ki, işçi sınıfının burjuvaziye karşı vermekte olduğu mücadelede proletarya enternasyonalizmini temel alan, "Bütün Ülkelerin Proleterleri Birleşin" sloganını işçi sınıfının mücadele bayrağına yazan, proletaryanın uluslararası platformda örgütlenmesi için en fazla çabayı harcayan Marx'ın kendisi oldu. Marx'a göre farklı uluslara mensup olsalar bile dünya proletaryası bir bütündü. Ama kapitalist Birikimin Genel Kanunu'nu pratikte ispat etmek için B.Britanya örneği, son derece çarpıcı verilerle, o günün dünyasında, Marx'a yetmişti de artmıştı bile.

Yazı dizimizin önceki bölümlerinde gördük, Marx'ın sözkonusu kanunu, –proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişkinin antagonistliğini belirlemesi esasında– gelişkin kapitalist ülkelerde günümüzde de geçerliliğini koruyor. Ama bu tür ülkelerde işçilerin o günlerden bu günlere elde ettikleri kazanımlar, sosyal demokratların reformist politikaları için hiç de yabana atılmayacak demagoji malzemesi sağlıyor. Kapitalist dünyanın bir bütün olarak ele alınmasının, Kapitalist Birikimin Genel Kanunu'nun, bu dünyadaki proletaryanın bütünüyle, burjuvazinin bütününe, bunlar arasındaki ilişkiye ve toplumsal zenginliklerin bir bütün olarak taraflar arasında nasıl taksim olduğuna uygulanmasının önemi burada. Bu yazının kapsamı Marx'ın yaptığı irdelemenin kapitalist kampın tamamına yapılarak durumun matematik kesinlikle belirlenmesine elvermez. Bu, yapılamayacak bir araştırma değildir ve yapılmalıdır da. Fakat böyle bir araştırma yapılmasa da, somut gözlemler kapitalist dünyanın bütünü için global sonuçlara kesin diyebileceğimiz doğrulukla varmamıza imkan sağlamaktadır. Burada da, bilimsel sosyalistlerle sosyal demokratların ideolojik-politik formasyonları arasındaki farkın belirlenmesinde tayin edici faktör, burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişkinin türüne bakış açısı olmaktadır. Marx'ın kanununa göre bu çelişki

antagonisttir, bu iki sınıfın yek diğeriyle uzlaşması bilimsel ve dolayısıyla sosyal olarak imkansızdır, burjuvazi, kapitalist üretimin sosyal ilerlemesi sürecinde, tarihsel bir kategori olarak ömrünü doldurmaktadır ve çözüme, burjuvazinin sınıf olarak ortadan kaldırılmasıyla varılacaktır. Marx'ın takipçileri, yani bilimsel dünya görüşünü kendilerine kılavuz edinenler, "esas olanın dünyayı değiştirmek" olduğu düsturuyla hareket ederek, bu antagonist çelişkinin çözümü için çaba sarfetmektedirler. Üstelik dünya tarihindeki gelişmeler, özellikle 1917'den bu yana olup bitenler Marx'ın ve takipçilerinin doğru ve haklı olduklarını devamlı kanıtlamaktadırlar.

Sosyal demokratların ise, burjuvazi ile proletaryanın pekâlâ uzlaşabilecekleri, bu nedenle kapitalizme son verilmesine gerek kalmayacağı, bu uzlaşma temelinde sınıflar arası dengenin sağlanacağı ve bu yoldan "sosyal refah devleti"ne varılabileceği iddialarına gösterdikleri örnekler, sosyal demokrat partilerin hükümet olabildikleri bazı gelişkin kapitalist ülkelerdir. Ki bunların sayıları iki elin parmaklarını geçmez.

Oysa kapitalist dünya bir bütün olarak ele alındı mıydı bütün tılsım bozulur. Çünkü sınıflar arası "dengenin" var olabilmesinin temel şartı, BURJUVA DEMOKRASİSİNE RİAYET ETMEKTİR, bu kapsam içine giren demokratik hak ve özgürlüklerin geçerliliğine ve toplumsal kullanıma saygılı olmaktır. Mesele bu canalıcı noktaya geldi miydi ortaya çıkan tablo, sosyal demokrasinin belirlemeleri ve inançları açısından hiç de parlak değildir. Gelişkin kapitalist ülkelerin bir bölümündeki açık veya örtülü anti-demokratik uygulamaları hesaba katmasak dahi, gelişmekte olan ülkeler burjuvazilerinin demokrasinin asgarisine olan tahammülsüzlükleri, metropol burjuvazilerinin desteğiyle demokrasiyi her fırsatta ayaklar altına almaları, evrensel planda burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişkinin ne TÜRDEN olduğunu, en görmek istemeyen gözlere dahi sokar. Burjuvazi global olarak demokrasiye tahammül edemiyorsa bunun maddi sosyal nedeni, hiç kuşku duyulmasın ki, kapitalist bölüşüm ilişkilerinin kendisidir, proletaryanın ve tüm çalışanların, toplumsal zenginliklerin hep bir kutupta, burjuvazinin elinde birikmesine karşı verdikleri mücadelenin bastırılmak istenmesidir.

TOPLUMSAL REFAHIN DAĞILIMI VE SOSYAL DEMOKRASİ

Sosyal demokratların en iddialı oldukları konulardan birisi, sosyal refah devletini kendilerinin gerçekleştirmiş olduklarıdır. Onlara göre, işçilerin ve çalışan yığınların haklarını savunan sosyal demokrasi, karşıt sınıflar arasındaki dengeyi sağlayarak, savunduğu toplum kesimlerinin hayat seviyelerinin yükselmesi için mücadele etmiş ve iktidara geldiğinde, işçilerin, diğer emekçilerin toplumsal refahtan en büyük payı almalarını sağlamıştır. İşte sosyal demokratlara göre işçilerin iktidara gelmeleri de bu demektir. İ.Cem:

> "Ezilmiş sınıfların, ulusal ve YÖNETİCİ bir sınıfa dönüşmelerinin tarihinde, refah devletinin sosyal demokrasi(si), kendine özgü bir model yaratmıştır." (Sosyal Demokrasi Nedir, Ne Değildir, s.149, –majiskülleyen A.K.–)

derken, bu olguyu dile getirmektedir. Yine İsmail Cem'e göre, işçiler, emekçiler ne kazanmışlarsa bunları sosyal demokratlara borçludurlar:

> "Avrupa'da en yüksek hayat düzeyine sahip işçilerin ve genel olarak emekçilerin, sosyal demokrat iktidarların uzun süre işbaşında kaldığı ülkelerde yaşadıkları gerçeğini... En gelişmiş sosyal gelişmiş sosyal güvenlik sisteminin geçerlikte bulunduğu, fırsat eşitliğinin –göreceli olarak– yüksek sayılabileceği, çalışanların kültürden aldığı payın –öteki Batı Avrupa toplumlarına kıyasla– gene en yüksek olduğu ülkeler, bunlardır." (agk, s. 37)

Sosyal demokratların ısıtıp ısıtıp önümüze getirdikleri hep aynı aştır: Batı Avrupa ülkelerinde –"gelişkin kapitalist ülkelerde" anlaşılsın– işçileri abad eden sosyal demokrasidir!

Oysa gördük, bu kadarı Marx'ı ve konuya değgin kanunu çürütmeye yetmiyor. "Marx öngörüsünde yanıldı, sınıflar arası dengenin kurulabileceği ve sosyal demokrasi sayesinde işçilerin toplumsal refahtan aslan payını alabileceği, sosyal demokratların iktidarları sayesinde pratikte de kanıtlandı" diyenlerin, gelişkin kapitalist ülkelerde işçilerin hayat şartlarının iyileştiği olgusunun ve münhasıran bu olgunun arkasına sığınmaları gerçeği değiştirmiyor. Hem öylesine değiştirmiyor ki, bu tür ülkelerde de burjuva ile proletarya arasındaki uçurum, en azından varlığını koruduğu için sosyal demokrasinin iktidarının, işçilerin iktidarı olduğu savı tümüyle havada ve lafta kalıyor.

Herşeyden önce gelişkin kapitalist ülkelerde işçilerin, çalışan insanların kazanımlarıyla sosyal demokrat iktidarlar arasındaki bağlantıya kısaca bir göz atmak, bu kazanımlarla sosyal demokrat iktidarlar arasında kayda değer bir bağlantı çıkarılmasını mümkün kılmaz. Bu ülkelerin özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki dönemde kaydettikleri ekonomik gelişmeler, gelir bölüşümünün ve sosyal hakların zaman içinde gösterdiği değişmeler ve sosyal demokrat hükümetlerin bu süreçteki yerleri, onların dönemlerinde gerçekleştirilenler vb. bütün bunların dökümü yapılsa, işçilerin, emekçilerin, sosyal demokrat iktidarlara hiç de fazla borçlu olmadıkları ortaya çıkacaktır. Böylesi bir araştırma sosyal demokrat iktidarlar konusundaki tartışmanın da matematiksel bir aydınlığa çıkmasını mümkün kılacak ve her halde çok yararlı olacaktır. Ancak bu tür bir araştırmanın sonuçları olmadan da birkaç ör-

(Devamı 15. sayfada)

Burjuvazi ve Siyasal Demokrasi

KAPİTALİST bir toplumdaki değişik sınıf ve zümreler, hatta karşıt ve uzlaşmaz sınıflar birçok toplumsal kategoriyi, kurumu ya da politik kavramı çoğu kez aynı terimlerle adlandırırlar.

Ne var ki, üretim araçlarının karşısındaki durumları farklı farklı olan, dolayısıyla çıkarları da ayrı ayrı olan değişik toplumsal grupların, politik temsilcilerinin bu şekilde, aynı terimleri kullanmaları, o terimlerin anlamlarını da bir ve özdeş olarak görmeleri demek değildir.

Bu gerçeklik özellikle iki uzlaşmaz sınıf olan burjuvazi ve işçi sınıfı açısından –dolayısıyla burjuva ideolojisi ile işçi sınıfı ideolojisi açısından– geçerlidir.

Bu nedenle, aynı terimlendirmeyi kullanan değişik politik güçlerin o terimlerden ne anladıklarını ve neyi kastettiklerini açık açık söylemeleri siyasal bir zorunluluktur. Bu husus özellikle işçi sınıfının ideolojisi olan bilimsel sosyalizm açısından hayati önem taşır. Esasen işçi sınıfı ideolojisinin bağımsızlığı da, sadece bilimsel sosyalizmin en genel doğrularının propagandasını yapmakla sağlanamaz. Genel doğruların dile getirilmesi, bilimsel sosyalizmin, toplumdaki diğer ideolojik ve politik akımlardan olan tüm farklarını açık seçik ve net bir şekilde vurgulamasıyla kitlelerin gözünde ete kemiğe bürünür ve güncel politikalarla somuta indirgenir.

Örneğin, burjuvazi, devlet terimini sınıflarüstü bir kavram olarak gösterir, öyle olmadığını bildiği halde öyle göstermeyi çıkarına uygun bulur. Böylelikle, işçi ve diğer emekçi kitlelerin politize olmamış kesimlerinde bir devlet illüzyonu yaratarak kitlelerin o devlete tâbi olmalarını, dolasıyla burjuvaziye (burjuvazinin egemenliğine) boyun eğmelerini sağlamak ister.

Buna karşılık bilimsel sosyalizm ise, devlet teriminin doğru kavramını ortaya koyar: devletin ve dolayısıyla politikanın sınıflarüstü olmadığını, olamayacağını vurgulayarak, bir ülkede egemen sınıfın baskı aracı olduğunu gösterir. Burjuva devletinin bir sömürücü azınlık yönetimi olduğunu, sosyalist devletin ise emekçi çoğunluğun iktidarını oluşturduğunu göstermek ve bu gerçeği en geniş kitlelere kavratmak bilimsel sosyalizmin görevidir.

Demokrasi terimi için de durum aynıdır. Burjuva devleti, "azınlık için demokrasi, çoğunluk için diktatörlük iken", işçi sınıfının devleti, "çoğunluk için demokrasi azınlık için diktatörlük"tür. Ya da değişik bir terimlendirmeyle, burjuva demokrasisi, azınlığın demokrasisi, sosyalist demokrasi ise çoğunluğun demokrasisidir.

Her iki devlet ve her iki demokrasi anlayışı birbirinden nitel olarak farklı ve karşıt kavramlardır. Bunun içindir ki işçi sınıfı, devlet teriminin başına da, demokrasi teriminin önüne de "burjuva" veya "sosyalist" terimlerini koyarak aradaki nitel farkı ve karşıtlığı gösterir.

Ne ki, demokrasi kavramı konusunda siyasi literatürdeki farklılık burjuva demokrasisi ile sosyalist demokrasi arasındakinden ibaret değildir. Bizzat burjuva demokrasisi bile farklı sosyal zümreler tarafından, farklı farklı içeriklerde algılanabilir. Özellikle tekelci sermayenin içindeki bir zümrenin diktatörlüğü olan faşist devlet koşullarında demokrasi (burjuva demokrasisi) konusunda kavram kargaşası doğabilir. Çünkü, faşizm, son tahlilde burjuva diktatörlülüğünün aldığı en zorba biçim olmakla birlikte, burjuvazinin tamamını, bütün kesimlerinin ortak çıkarlarını temsil etmez. Başlangıçta bunun öyle gözüktüğü geçici bir evre yaşansa bile, gerçekte, ilk günden itibaren faşizm –pek bilindiği gibi– tekelci sermayenin en gerici, en şoven, en emperyalist unsurlarının diktatörlüğüdür. Ve bu unsurlar ile diğer burjuva unsurlar arasındaki çıkar farklılıkları birincisinin faşizmden daha çok sebeplenmeleriyle burjuvazi içi çelişkilere dönüşür. Bu çelişkiler sadece tekelci burjuvaziyle tekel dışı burjuvazi arasında değil, bizzat tekelci burjuvazinin kendi içinde de zamanla gözle görülür, elle tutulur bir hâl alır. Sonuçta, faşizmden zarar gören burjuva hatta tekelci burjuva ögeler de faşizme karşı seslerini yükseltirler ve doğal olarak kendi açılarından demokrasiyi savunurlar.

Aynı zamanda işçi sınıfı ve emekçi kitleler de –şayet ülkede devrimci durum yoksa– faşizme karşı demokrasiyi (burjuva demokrasisi anlamında demokrasiyi) istemektedirler. İşte bu noktada belli bir kavram kargaşası çıkabilir.

Yukarıda yazdıklarımızdan kolayca anlaşılabileceği gibi, burada, şu anki Türkiye siyasetinden söz etmekteyiz. Bilimsel sosyalist hareketimizin hedefi İKTİDAR'dır, yani işçi sınıfının öncülüğündeki sosyal devrimle kurulacak Demokratik Halk İktidarı yoluyla sosyalizme geçmektir. Bu nedenle, bizim asli hedefimiz sosyalist demokrasidir, kitlelerin ezici çoğunluğunun çıkarlarının ifadesi olan sosyalist devlettir. Bu stratejik hedefe giden yolda, taktik hedef olarak faşizmin yıkılması ve SİYASAL DEMOKRASİ'nin kazanılması önümüzdeki en acil görev olarak durmaktadır. Çünkü devrimci durumun bulunmadığı koşullarda devrim edebiyatı yapmak "sol" lafazan-

lıktan başka bir anlam taşımaz. Bu nedenle, bilimsel sosyalizm, asli hedefi olan Demokratik Halk İktidarı yolunda yürürken, şu anda karşısındaki en büyük engel olan faşizmi alaşağı etmek ve siyasal demokrasiyi kazanmak göreviyle karşı karşıyadır.

DEMOKRASİDEN KİM NE ANLIYOR

Şu halde, işçi sınıfının bugün karşı karşıya bulunduğu tercih, burjuva demokrasisi ile sosyalist demokrasi arasındaki bir tercih değildir. Uluslararası komünist hareketin –en yetkin ifadesini 1935 Komintern 7. Kongresinde bulan– anti-faşist stratejisinde de belirtilen durum bugün Türkiye'de aynıyla mevcuttur. İşçi sınıfı ve emekçi kitleler hâlen burjuva demokrasisi ile işçi sınıfı demokrasisi arasında tercih yapmak (yani devrim yapmak) aşamasında değildir. Bugün işçi sınıfı açısından da, onun müttefiki emekçi kitleler açısından da karşımızdaki tercih, Dimitrof'un da vurguladığı gibi "faşizm ile burjuva demokrasisi" arasındaki tercihtir. İşte bu nedenle, bugün Türkiye işçi sınıfı ve tüm halk güçleri, biran önce faşizmi yıkıp siyasal demokrasiyi kazanmak noktasındadırlar.

Böyle olunca, kavram kargaşasına yol açmadan kitlelere meseleyi netçe kavratmak önem kazanmaktadır. Burjuva demokrasisi koşullarında burjuva demokrasisi ile sosyalist demokrasi arasındaki farkı koymak kolaydır, ama işçi sınıfının TAKTİK hedefi sosyalist demokrasi değil, burjuva demokrasisi olunca, işçi sınıfı, bu demokrasiden neyi anlayıp neyi anlamadığını netçe ortaya koymak, kendisi gibi burjuva demokrasisini savunan diğer toplumsal katmanlarla o burjuva demokrasisinin içeriğinde bile hemfikir olup olmadığını göstermek zorundadır.

İşte SİYASAL DEMOKRASİ terimini tercih etmemizin nedeni ve önemi buradadır.

Çünkü bugün Türkiye'de bol bol demokrasi lâfı eden birkaç politik kesim mevcuttur. Bunlardan Evren-Özal çetesi için Türkiye'de demokrasiye geçilmektedir. Doğru Yol Partisi'nin sözcülüğünü yaptığı diğer kesim, Türkiye'de demokrasi bulunmadığını söylemekte ve demokrasi istemektedir. Üçüncü ana kesim sosyal demokrasidir. Türkiye'de sosyal demokrat akım da demokrasi talebiyle ortaya çıkmaktadır. Dördüncü politik kesim bilimsel sosyalizm ve diğer ilerici güçlerdir.

Mevcut faşist diktatörlüğün başını çeken K.Evren cuntasının ve onun T.Özal hükümetinin demokrasiden ne anladığı bellidir. Bunların tekerledikleri demokrasi, faşist rejimin kimi sivil görünümler altında kurumlaştırıldığı bugünkü durumun devamından başka birşey değildir.

Türkiye'de hâlen demokrasi bulunmadığını belirterek demokrasi talebini öne süren iki burjuva akımdan sosyal demokrasi ile Doğru Yol Partisi kitlelerin demokratik taleplerini arkalarına alarak onların oylarını kazanma yarışındadırlar. Bu nedenle, bilimsel sosyalist hareketin ve diğer ilerici halk güçlerinin demokrasi talebiyle bu sosyal demokrasi ile Doğru Yol'un demokrasi talepleri arasındaki farklılıkların altını çizmek özellikle bilimsel sosyalist politika açısından şu anda büyük önem taşımaktadır.

Önce her iki partinin demokrasi taleplerini kısaca irdeleyelim. Sosyal demokrasinin resmen kurulmuş partisi SODEP yakın zamanlara kadar ürkek politikası nedeniyle kayda değer bir demokrasi mücadelesi verebilmiş değildir. Bu nedenle SODEP'in demokrasiden ne anladığı yakın zamanlara değin resmi ya da gayri resmi biçimde somutlanabilmiş değildi. SODEP'in demokratik talepleri –son iki Küçük Kurultay bildirgesinde– somutluk kazanabilmiştir. Halkçı Parti'nin yeni yapılan Küçük Kurultay'ında genel başkanın dile getirdiği taleplerle SODEP'in talepleri tam bir uyum içinde olduğu için, esasen bugünden yarına birleşecek olan bu iki partiyi tek bir parti olarak sayıp, bu birleşik partinin demokrasi talebini bir mülahaza etmek gerekecektir. (Resmen kurulmamış bulunan DSP'nin de demokrasi konusunda söyleyeceği daha fazla birşey bulunmadığı anlaşılmaktadır).

Varılan noktada Türkiye sosyal demokrasisinin mevcut rejime karşı savunduğu ve öngördüğü demokrasi, üç aşağı, beş yukarı 12 Eylül'den önceki CHP'nin savunduğu demokratik görüşlerdir. Ve bu demokrasi görüşü, gene eskiden olduğu gibi, evrensel sosyal demokrasinin gerisindedir. Sosyal demokrasi hâlen bilimsel sosyalist hareketin öngördüğü siyasal demokrasi taleplerinin hepsini değil, BİR KISMINI savunmaktadır, fakat genel hatlarıyla sosyal demokrasinin öngördüğü demokrasi konjonktüre göre kısıtlanmış bir burjuva demokrasisidir.

DOĞRU YOL'CULARIN DEMOKRASİSİ

Doğru Yol Partisi'ne gelince. Bu partinin sesi yakın zamanlarda görünürde sosyal demokrasiden daha tok çıkmıştır. Sosyal demokrasinin Çankaya'yı ürkütmemek konusundaki ürkekliğine karşılık, DYP, Çankaya'ya daha doğrudan eleştirilerde bulunmuştur, hatta "militarizme" bile karşı olduğunu söylemiştir. Ne ki, sosyal demokrasi ile DYP kıyaslandığında, bu görüntüye aldanmamak gerekir. DYP tekelci sermayenin bazı gruplarından destek bulabildiği için böyle konuşabilmiştir. Bu durum elbette ki, sosyal demokrasinin Cunta'ya karşı ürkekliğini asla bağışlatmaz, tersine sosyal de-

mokrasinin uzlaşmacı niteliğini göstermesi açısından daha da önem taşır, fakat gene de, DYP'nin Çankaya'ya yönelttiği eleştiriler onun demokrasi anlayışının sosyal demokrasiden daha geniş olduğu anlamına gelmemektedir.

Doğru Yolcuların demokrasi anlayışı, 12 Eylül'deki AP'den pek farklı değildir. 12 Eylül'e gelinceye kadar AP 1961 anayasasından sürekli şikayet etmiştir. Bu şikayetlerinin özellikle şu noktalarda toplandığını hatırlayalım:

● Anayasa Mahkemesi ve Danıştay gibi yüksek yargı organlarının yetkilerinin fazla olduğu, AP'nin en başta gelen iki itirazıydı. AP, birincisinin yasama, ikincisinin ise yürütme yetkilerini kıstığını ileri sürmekte ve anayasayı, yasaları değiştirmek istemekteydi. (12 Eylül rejimi bu değişiklikleri AP'nin istediği tarzda yapmıştır.)

● Yargı erkinde ise, siyasal nitelikli ihtisas mahkemeleri olarak kurulan, üyelerinin bir kısmı askerlerce oluşturulan ve en önemlisi icra (hükümet) tarafından atanan Devlet Güvenlik Mahkemeleri, AP'nin 12 Mart'tan önce istediği ve 12 Mart askeri rejimi tarafından getirilen kurumlardı. DGM'lerin lağvedilmesi AP tarafından büyük bir hoşnutsuzlukla karşılanmıştı. (12 Eylül rejimi bu değişiklikleri de gerçekleştirmiştir.)

● Yasama organının oluşumu için yapılan genel seçimlerdeki sistem de AP'nin bir başka itirazıydı. AP, nispi temsilin yerine dar bölge ekseriyet sistemini, bu olmadığı takdirde buna yakın bir barajlar kademesini istemekteydi. Cunta'nın getirdiği seçim sistemi yerel ve ulusal düzeyde barajlarla kuşa çevrilmiş sözde bir nispi temsil sistemidir ve AP'nin istediklerine çok uygundur. (Özellikle merkez sol'un oy depoları olan büyük kentleri ayrı seçim bölgelerine ayırarak, DYP dahil büyük sağ partilerin bu konudaki istekleri de ihmal edilmemiştir.)

● TRT'nin özerkliği zaten 12 Mart'ta kaldırılmıştı. Bu değişiklik esasen AP'nin öngörüsüne uygundu. Nitekim TRT uzun yıllar MC'nin borazanı olarak çalışırken Demirel bundan hiç de şikayetçi değildi.

● Üniversite özerkliği konusunda AP'nin şikayetleri giderilmiştir. AP'nin o günkü konjonktürde yapamayacağı değişiklikler yapılmış, üniversite kurumu merkezi bir kuruluşa bağlanmıştır.

● Sendika ve iş yasaları ya da mevzuatı AP'nin istediği tarzda değiştirilmiştir.

● Aynı durum dernekler yasası için de gerçekleştirilmiştir. AP derneklerden, özellikle devlet memurlarının dernekleşmesinden sürekli şikayet etmekteydi. Bu durum önlenmiş ve tıpkı AP'nin istediği gibi hükümet o "der'lerden kurtulmuştur".

● AP, 12 Eylül'den önce olağanüstü hâl yasa tasarısı hazırlayıp meclise sevketmiş, fakat geçirtememişti. Cunta bunu da gerçekleştirmiştir. DYP, Cunta'nın geçirttiği olağanüstü hâl kanununda hangi maddelere karşı çıktığını açıklamış değildir.

Aynı şeyleri basın yasası, toplantı ve gösteri yürüyüşleri yasası, ve benzeri yasalar için de söylemek mümkündür.

AP'nin devamı olan DYP'nin bu görüşlerden vazgeçtiğinin ve kendisini "burjuva liberal" olarak yenilediğinin kanıtları nelerdir?

AP gerek 12 Mart'tan önce, gerekse 12 Mart'tan sonra daima bu özgürlük kısıtlamalarını savunmuştur. Bu kısıtlamalardan bir kısmı 12 Mart'ta gerçekleşmiş ve anayasanın 60 kadar maddesi geriye doğru değiştirilmişti. Buna rağmen AP, onları dahi yeterli görmemiştir. Yani 12 Eylül öncesindeki son derece kısıtlı burjuva demokrasisinden AP sürekli şikayet etmiş, üç aşağı beş yukarı bugünkü anayasaya benzer bir anayasayı ve ona uygun yasal mevzuatı savunmuştur.

Şu halde, AP'nin (bugün DYP'nin) bundan farklı düşünceler taşıdığının kanıtı nedir? DYP'nin Çankaya cuntasına karşı çıkması, eski anti-demokratik görüşlerinden vazgeçerek demokratikleştiği anlamında algılanırsa büyük yanılgıya düşülmüş olur.

DYP'nin istediği nedir? Bir cümleyle özetlersek, bu anti-demokratik yetkilerin Çankaya'dan alınarak, hükümete (icra organına) verilmesidir.... artı... eski siyasilere konulan yasağın kaldırılmasıdır.

Şayet anayasanın geçici maddeleri kaldırılacak olsa, ayrıca cumhurbaşkanına verilen yetkiler hükümete devredilse çoğunluk partisi olmak ve hükümete gelmek amacındaki bir DYP'nin bu çerçeveye yapacağı itiraz yok denilecek düzeydedir.

Hatta, siyaset yasağı kalktığı takdirde, Demirel'in A kadrosunun başına geçeceği bir parti iktidar olabilse ve gerekli üçte iki çoğunluğu sağlayarak Demirel'in bir adamını cumhurbaşkanı seçtirebilse, DYP böyle bir olasılığı olanaklı kılacağına inansa, yetkilerin cumhurbaşkanından alınarak hükümete verilmesini bile ne denli önceleyecektir, bu sorunun yanıtı dahi kuşkuludur.

Daha önce de defalarca tekrarladığımız bu tespitimiz bir yakıştırma, ya da kestirmecilik değildir. Konjonktürde meydana gelen değişikliklerin kimi siyasi partilerde değişiklik meydana getirebileceğini gözardı etmek hiç değildir.

Siyasi partiler konusunda değerlendirme yapılırken başvurulacak en önemli kriter bu partilerin sınıfsal analizidir, yani hangi toplum kesimlerinin sözcülüğünü yaptıklarıdır.

DYP'nin "demokratlığı" konusuna bu temel ölçütten yaklaşmazsak, asıl o zaman yakıştırmacılık yapmış oluruz.

TEKELCİ BURJUVAZİNİN DEMOKRATLIĞI

Eskiden Adalet Partisi, yukarıda kısmen ayrıntılı bir şekilde sıraladığımız kısıtlama ve değişiklikleri niçin istemekteydi? Bu gerici ve anti-demokratik talepleri kuşkusuz ki, ne Demirel' in mizacına bağlayabiliriz, ne de politik zihniyetine. Tıpkı bugün Hüsamettin Cindoruk'un kimi demokrat ya da liberal görünümlü sözlerini onun şahsına ve kişisel anlayışına bağlayamayacağımız gibi.

Adalet Partisi, 12 Eylül öncesindeki demokrasiyi bile Türkiye'ye fersah fersah fazla görerek o kadarını bile ortadan kaldırarak "otoriter demokrasi " isterken, her allahın günü, yatıp kalkıp "devlet otoritesi'nden sözederken, tekelci burjuvazinin hemen hemen BÜTÜN kesimlerinin ortak isteklerini dile getirmekteydi. 12 Eylül öncesinde de değişik burjuva partileri bulunmakla birlikte tekelci burjuvazinin baş politik temsilcisi Süleyman Demirel ve onun AP'siydi.

Gene aynı Süleyman Demirel, "kendisini götüreceğini" bile bile –ve bu riski göze alarak– 24 Ocak Kararları'nı alan hükümetin başbakanı değil miydi? Bu kararlar alındığında, televizyona çıkıp uzun uzun, sinirli sinirli, hırçın hırçın konuşan gene aynı başbakan değil miydi? Bu tedbirlerden "acı ilaç" diye sözeden, onların zorunluluk olduğunu belirten ve arkasından da "yoksa biz deli miyiz ki bu kararları alalım?" diye "vatandaşlarına" soran gene Demirel değil miydi?

Nitekim bugün bile Demirel, o kararların mimarının Özal değil, kendisi olduğunu açıkça söylemektedir. Bu kararların en kısıtlısından da olsa parlamenter demokrasiyle, genel oy hakkını ve serbest seçimleri esas alan bir rejimle uygulanamayacağını Demirel bilmez miydi? Elbette bilirdi. Ama kendi bindiği dalı kesmek riski pahasına bu kararları almıştı. Çünkü tekelci burjuvazinin geniş bir kesimi o kararları istiyordu, daha da önemlisi Türk ekonomisinin patronu IMF o reçeteleri dayatıyordu. Demirel de, –şimdiki ifadesiyle kısa bir dönem için– 24 Ocak Kararları'nı aldı, çünkü başka türlü tekelci burjuvazinin baş temsilcisi olamazdı. Ve gerçekten de bu kararları kısa bir dönem uygulamak, 1981'e girildiğinde de onlardan da vazgeçip, seçim ekonomisi gütmek niyetindeydi. Buna karşılık Turgut Özal ise generallerle toplantılar yapıp onları bir darbeye ikna etmeye çalışıyordu. Gerçekten de o kararlar, en gericisinden bile olsa burjuva demokratik bir rejimle, o anayasa ve yasalarla, o seçim sistemiyle, o iş yasalarıyla uygulanamazdı. Sonuçta, başka siyasi ve dış konjonktürler de eklenince, o kararları uzun süreli ve kararlı bir şekilde sürdüremeyecek olan rejim yıkıldı, yerine o kararları uzun süreli uygulayabilecek olan bir rejim getirildi ve generallerin süngüsü, Demirel dahil olmak üzere, tüm toplumun tepesine asıldı.

Aradan beş yıl geçti. 24 Ocak ekonomisinden zarar gören tekeller çıktı, iflasa bile sürüklenenler oldu. Zaman zaman 24 Ocak'ı gevşetmek politikalarına yönelindi. Ama tekelci burjuvazinin geniş kesimleri tarafından hâlâ daha 24 Ocak'ın şu veya bu tarzda modüle edilmiş, ama özü korunmuş reçetesinden başka bir alternatif çıkmadı. Bir başka deyişle, 24 Ocak'ın ve onun üst yapısı olan faşist diktatörlüğün asli hedefi ekonomik bunalımın yükünü silah zoruyla emekçi kitlelerin sırtına yüklemekti.

Bugün de herşey açıkça gösteriyor ki, ekonomik kriz aşılamamıştır, tersine kronikleşmiştir. Ve Türk tekelci sermayesi için bu krizden çıkış mümkün gözükmemektedir. Yani iki-üç yıl öncesine nazaran doğduğu iddia edilen konjonktürel değişmenin ekonomik temeli yoktur. Tekelci burjuvazinin konjonktürel politikası, GENE ve hâlâ, ekonomik bunalımın yükünü emekçi kitlelere yüklemeye devam etmektir.

Şu halde tekelci burjuvazi adına hükümet edecek herhangi bir politik parti ya da partiler koalisyonu bu temel ekonomik politikayı sürdürmek ve kemerleri daha çok sıktırmak durumunda kalacaktır. Bunun da üstyapısı en somut ifadesini anayasada bulmaktadır. Ama anayasanın "otoriter" özelliği, Çankaya'da değil de, başbakanlıkta toplanırmış, ya da bazı sıkı süpaplar ister istemez gevşetilirmiş....

Kaldı ki, AP ve Süleyman Demirel daima Çankaya ile, onun somutlandığı ordu üst kademeleriyle birlikte Türkiye'yi yönetmiştir. Bir başka deyişle, en liberal cumhurbaşkanı döneminde bile Milli Güvenlik Kurulu çoğu zaman hükümetin üstüne çıkabilmiştir.

Cüneyt Arcayürek in Demirel' den naklettiği sözler ortadadır. Demirel, generallerden gelen her anti-demokratik talep karşısında, "ne istediniz de yapmadık?" tutumunda olmuştur. Demirel' in yarın da Çankaya'yı, Milli Güvenlik Kurulu'nu, o makamların şahsında generalleri bir kenara iteceği yoktur. Onun istediği, kendi Partisi'nin hükümetinin orduya siyasi tavizler vererek iktidar etmesidir. Ordunun kayıtsız şartsız sivil hükümetin emrinde olması ve savunma bakanlığı bütçesi hariç hükümetin hiç bir işine karışmaması, hele hele siyaset konusunda hiçbir talepte bulunmaması, Demirel'in hiç bir zaman temel politikası olmamıştır. Belki Demirel böyle bir şey istemiştir, ama onun temsil ettiği tekelci burjuvazi buna asla razı olabilecek durumda olmamıştır. (Demirel askeri müdahaleleri önlemenin yolunu ordunun siyasi isteklerini karşılamakta bularak, denge politika-

sı gütmüştür.) Zira en burjuva demokratik dönemde bile Türkiye'de ordunun sultası, sınıf mücadelesini ve Kürt ulusal demokratik muhalefetini bastıracak en caydırıcı güçtür. Tekelci burjuva egemenliği hiç bir kapitalist ülkede ordusuz olamaz, Türkiye gibi "istikrarsız" bir ülkede, sosyal çalkantıların şiddetli olduğu, toplumsal hareketlenmelerin daima patlamalara gebe bulunduğu bir ülkede ordunun, istikrarlı Batı ülkelerindekine göre, çok daha büyük önemi vardır. (Kaldı ki Batı'nın en burjuva demokrat Fransa'sında bile siyasal istikrar biraz bozulunca, hemen ordu işin içine girerek, De Gaulle'ü getirip başkan yapmamış mıydı?) Türkiye'de ise sınıf mücadelesinin keskinliği, toplumsal olayların hareketliliğine ek olarak bir de özgül ve geleneksel faktörler eklenince, ne Türk burjuvazisi, ne de onun Demirel ya da Cindoruk gibi temsilcileri orduya belli rüçhan hakları tanımadan iktidar edemezler.

Hele hele, böylesi derin ekonomik kriz koşullarında, tekelci burjuvazinin demokrat ya da hatta liberal olacağını beklemek hayalciliktir.

Türkiye'de tekelci burjuvazinin liberal olabilmesinin iki ön koşulu vardır: a) ekonomik kriz —varsayalım ki— aşılırsa ve Türkiye'de ekonomik rahatlama gözlenirse, GSMH ve fert başına düşen ulusal gelir elle tutulur ölçeklerde artıp, dış ticaret açığı da azalmaya başlarsa... vb. ancak o zaman tekelci burjuvazi liberal bir yönetime başvurabilir. Kaldı ki, böyle bir durumda bile asıl tayin edici güç, ülkeyi demokratikleştirecek asıl faktör, emekçi kitlelerin mücadelesidir. Nitekim, ekonomik planda kayda değer bir gelişmenin gözlendiği 1960 sonrasındaki liberalleşme de Süleyman Demirel'in eseri değil, sosyalistler başta olmak üzere sendikaların, meslek kuruluşlarının ve kitlelerin mücadelesi olmuştur. b) Tekelci burjuvazinin genelinin liberal siyaset izlemesi için asıl faktör bir önceki cümlede de belirttiğimiz gibi demokratik taleplerle ortaya çıkan geniş kitlelerin sürekli ve ısrarlı mücadelesidir. Ancak o zaman ülke, faşist diktatörlükle yönetilemez hale gelebilir, ekonomi felce uğratılır, bu durumda tekelci burjuvazi de çarnaçar liberal bir siyasete razı olur. Ekonomik kriz aşılmadan da böyle bir durum gerçekleşebilir. Ama bu durum ne Doğru Yol'un demokrasi sevdası sonucudur, ne de burjuvazinin iç çelişkilerinin keskinleşmesinin bir yansımasıdır. Böyle bir durumda ancak ve işçi sınıfı başta olmak üzere kitlelerin aktif ve sürekli bir mücadelesiyle ve somutta grevler, boykotlar, gösteri yürüyüşleri gibi KİTLE HAREKETLERİ'yle gerçekleşebilir. Tıpkı Latin Amerika ülkelerinde son yıllarda faşist rejimler nasıl yıkıldıysa ve demokrasiler nasıl kurulduysa, Türk tekelci burjuvazisi de ancak ZOR'u görünce, liberalleşmek zorunda kalabilir.

ÖZAL İLE DYP ARASINDAKİ FARK

Ama gene de, Özal partisiyle Doğru Yol Partisi'nin demokrasi anlayışları arasında önemli bir fark vardır. Özal'ın başbakanlığı, 12 Eylül'ün ilk zamanlardaki başbakan yardımcılığına bir hayli yakındır. Siyaset Çankaya'nın ve ordu üst kademelerinin tekelindedir, kendisi sadece ekonomik işleri yönlendirmektedir. Bunu da zaman zaman ağızdan kaçırmaktadır. Örneğin geçenlerde "siyasilerin affı" konusunda kendisine bir soru yönelten gazeteciye " o işlere biz karışmayız" deyivermiştir, sonra da yaptığı gafı anlayıp tevil etmeğe çalışmıştır. Gerçekten de siyaset Cunta'nın, ekonomi ise Özal'ın elindedir. Bu anlamda, Özal, hiç bir zaman siyasal bir lider olamamıştır. Önce siyasi lider olan Demirel'in emrinde ekonomik işleri yürüten bir teknisyenken, 24 Ocak öncesinde Demirel'in müsteşarı olarak ekonomik işleri yönlendirmiştir. Demirel gönderilince silah zoruyla zoraki siyasi lider Evren'in ve hempalarının ekonomik işlere bakan emir subayı gibi görev yapmıştır. Yani burada Evren ile Özal arasındaki ilişki yönetim paylaşması değildir. Çünkü Özal hiç bir temel siyasi konuda sözsahibi değildir. Cunta ile Özal hükümeti arasındaki ilişki olsa olsa bir görev bölüşümüdür. T.Özal'ın görevi daha önce çizilmiş doğrultuda, —çatısı 24 Ocak'la atılmış çerçeve dahilinde— ekonomiye yön vermektir. Bu ekonomi ise zaten Evren cuntasının ve ona dikte ettirilen İMF reçetelerinin dışında değildir. O temel doğrultuda Özal'ın yaptığı, tıpkı 12 Eylül'ün ilk dönemlerinde olduğu gibi günü birlik düzenlemeleri yapmaktır. Siyaset konusunda ise Özal'ın görevi Cunta'nın direktiflerini uygulamaktır. Örneğin Cunta'nın istediği siyasi kararnamelerinin hükümet üyeleri tarafından imzalanması, ya da gene Cunta'nın istediği siyasi yasaların hükümet tasarısı ya da ANAP tasarısı biçiminde hazırlanıp meclise sevkedilmesi ve orada Anaplıların oylarıyla kanunlaşması vb. gibi. Arada bir K.Evren'in şu veya bu yasa maddesini veto etmesi ise zevahiri kurtarmak amacını taşıyan ve işleyişte hiç öze değgin olmayan ve bu nedenle oyunbozanlıktan öteye gitmeyen bir aldatmacadır. Böylece karşılıklı cilveleşmeler Çankaya ile ANAP'ın özdeş olmadığı izlenimi uyandırmakta ve "yüce meclis'in üstünlüğü" güya ispatlanmış olmaktadır.

Gerçekte bu durumdan hem Özal hem de Evren, hem generaller hem de hükümet üyeleri memnundurlar. Cunta bu şikeyle içte ve dışta Özal hükümeti ve onun parlamentosu sayesinde "sivil rejim" izlenimi uyandırmaktadır. Ayrıca kitlelerin eko-

nomik kararlardan dolayı giderek yükselen hoşnutsuzluğunun orduyu hedef almasından kısmen kurtulmakta ve tepkileri Özal ile onun bakanlarına ve partisine yöneltmektedir. Özal'a gelince, bazen gaf yaparak, bazan da kasıtlı olarak, Çankaya'yı ana siyasi merci göstererek, kitlelerin demokrasi yolundaki taleplerinin ve tepkilerinin muhatabının kendisi olmadığını göstermektedir.

Demirel ve Doğru Yol ekibinin rejim anlayışı ise Özal'ınkinden farklıdır. Demirel, başbakanın ve hükümetin ordu şeflerine yaverlik etmesine karşıdır. Doğru Yol'un savunduğu rejim, asıl insiyatifin sivil hükümette olduğu –fakat yukarıda da andığımız gibi– ordu üst kademelerine belli ödünler verilerek yönetimin paylaşıldığı –yani sivil hükümetin Çankaya ve orduyla uzlaşarak, kapalı kapılar ardında pazarlıklar yürüterek– sürdürdüğü bir parlamenter demokrasidir.

Doğru Yol bundan başkasını savunmamaktadır. Onun savunmadığı görüşleri atfetmek bir yakıştırmadır. Örneğin şu sorulara yanıt getirmedikçe Doğru Yol'u liberal görmeğe olanak yoktur:

– DYP Anayasa Mahkemesinin ve Danıştay'ın 12 Eylül öncesindeki statüsüne ve yetkilerine razı mıdır?

– DYP Devlet Güvenlik Mahkemelerine karşı mıdır?

– DYP toplumdaki tüm politik akımların taraflarının oylarının yansıyabileceği adil bir seçim sisteminden yana mıdır?

– DYP sendikal özgürlüklerden yana mıdır? (Cindoruk, sendikaların siyaset yapması yasağına karşı çıkmış, fakat hemen ardından "sınıf sendikacılığının" yasak olmasının doğru olduğunu savunarak, anladığı sendika ve siyaset ilişkilerinin burjuva partileriyle sınırlı kalması olduğunu açıkça belirtmiş olmuştur.)

– DYP lâfta grev hakkını savunurken, grev ve toplu sözleşme hakkına her hangi bir kısıtlama getirilmemesini savunmuş mudur?

– DYP, TRT'den sık sık şikayet ederken, AP dönemindeki bir TRT'den farklı bir TRT mi istemektedir?

– DYP, YÖK'e karşı çıkarken, üniversite özerkliğini 1960 anayasasının ilk biçimiyle olmasını hiç savunmuş mudur?

– DYP, Dernekler Yasasında değişiklik isterken, devlet memurlarının dernek kurma özgürlüğünden yana mıdır? Ya da daha da çarpıcı bir şekilde ifade edersek, DYP, eski AP'nin kıyasıya düşman olduğu TÖB-DER, POL-DER, TÜM-DER gibi memur derneklerine razı mıdır? (TC'nin altına imza koyduğu 1979 İLO sözleşmesinde memurlara grevli toplu sözleşmeli sendikal hakların tanınması konusundaki hükme AP'nin riayet edip etmeyeceğini sormuyoruz, çünkü ona sosyal demokrasi bile razı gözükmemektedir).

– DYP lâfzen "fikir özgürlüğü" derken, örneğin TCK'nun 142. maddesine karşı mıdır? (DYP yetkilileri 141-142. maddelerden yana olduklarını açık açık söylemektedirler.)

– DYP sıkıyönetim yasasına ve sıkıyönetimlere karşı mıdır? (Demirel'in ordu komutanlarına "sıkıyönetim istediniz de ilan etmedik mi, elinizi bağlayan mı oldu?" diyerek kendisini savunduğunu bizzat söyleyen Demirel'in kendisidir. Hem de bu savunma 1980 yılında değil, 1984 yılında –Cüneyt Arcayürek'e yapılmıştır–. Yani değiştiği veya liberalleştiği iddia edilen Demirel, ordu komutanlarının bu isteklerini yerine getirmekte tereddüt etmediğini 1984 yılında söyleyerek acaba kime göz kırpmaktadır? Demirel ayrıca "anarşinin nedeni" olarak 1974 siyasi affını göstermektedir. DYP de "devlete karşı işlenmiş suçların affına" karşıdır.

Bu soruları daha da çoğaltmamız mümkündür. Ama bu soruların hiç birisine, AP'nin liberalleştiği yolunda, hayra yoracak bir yanıt getirmeye olanak yoktur.

Şu halde;

a) Türk tekelci burjuvazisinin ekonomik krizi düzelmezken ve giderek daha da derinleşip, müzminleşirken,

b) Demirel ve ekibi 24 Ocak politikasına karşı bir alternatif getiremezken, yani tekelci burjuvazinin –kitlelerin dayatması dışında– kendiliğinden (yani kendi iç çekişmeleriyle) liberalleşeceği ve demokrasiye gönül rızasıyla razı olacağı yolunda ne Türkiye'de ne de DYP yönetiminde en ufak bir emare yokken;

c) 12 Eylül öncesinde AP'nin istediği gerici, anti-demokratik kısıtlamaları reddetttiğine dair DYP liderlerinin sözlerinde her hangi bir beyan bulunmamaktayken... nasıl olur da AP'nin liberalleştiği ileri sürülebilir? Yeni Gündemciler ne denli ter dökerlerse döksünler, ne liberal diye görmek istedikleri tekelci burjuvaların ağzında, ne de zorla o kalıba sokmak istedikleri DYP liderlerinin ağzından bu konuda tek bir kelime bile koparamamışlardır. Yeni Gündemciler, bu konuda Ali Koçman'ı, Çağlayangil'i, Cindoruk'u ve hatta 12 Mart'ın ünlü sıkıyönetim savcısı ve idamcısı (şimdiki DYP başkan vekili) Baki Tuğ'u bile zorlamışlar ve bu kişilerin ağzında liberalliği çağrıştıracak bir lâf almaya kalkışmışlardır. Her defasında da mülakat verenlerden azar işitmişlerdir. Buna rağmen, hâlâ daha tekelci burjuvazinin bir kesimine ve onun sözcüsü diye yakıştırılan DYP'ye liberallik yakıştırmak sevdasından vazgeçmemişlerdir. Şartların değiştiği, yeni şartlardan AP'nin değişebileceği gibi genel ve soyut lâflar ardına sığınılarak DYP'den demokrasi ya da siyasi liberallik beklemek sevdası hâlâ daha sürüp gitmektedir.

* * *

Yukarıda saydığımız temel politik gruplar dışında kalan ve siyasal demokrasi talebiyle orta-

ya çıkan diğer ana kesim bilimsel sosyalist akım ve ona yandaş ilerici güçlerdir. Bu kesimin faşizmi yıkıp siyasal demokrasiyi kazanma yolundaki mücadelesi en veciz ifadesini SOL BİRLİK' in demokratik programında bulmaktadır.

İşte, bizim açımızdan asıl önemli olan da budur. Burjuva demokrasisi konusunda dahi, algılayışımız, Doğru Yolcular'dan ve sosyal demokratlardan farklıdır.

Şu halde, siyasal demokrasi konusu ne bir iyi niyet meselesidir, ne de bir yakıştırma. Konu somut bir program konusudur. Burjuva partilerinin ya da diğer politik akımların demokrasi taleplerine de yakıştırmalarla ve zorlamalarla değil, ilerici güçlerin kendi programlarındaki siyasal demokrasi talepleriyle –ve anlayışıyla– diğer akımların demokrasi talepleri arasındaki farkı göstermek ve kimi burjuva akımlarının yaratmak istediği kavram kargaşasına izin vermemek, herkesten önce, bilimsel sosyalist siyasal hareketin görevidir.

AP TEKEL DIŞI BURJUVAZİYE Mİ KAYDI?

DYP'nin liberalleştiği, bir anlamda "liberal burjuvazinin" partisi haline geldiği yolunda yapılan spekülasyonların dayanağı olarak geriye kala kala tek bir varsayım kalmaktadır, o da AP'nin artık tekelci burjuvazinin bir partisi olmaktan çıktığı ve DYP'nin tekel-dışı burjuvazinin sözcülüğüne kaydığıdır. Böyle bir iddia şayet ileri sürülüyorsa, bu da bir başka yakıştırmadan başka bir şey olamaz. 1988'de iktidara oynayan bir partinin tekel dışı burjuvazinin kendisinin bile böyle bir iddiası bulunmadığı bir yana, DYP'nin ne ekonomik ne de siyasal programında anti-tekel, ya da tekel-dışı olduğunu gösterir en ufak bir kanıt bile yoktur. DYP'nin işbirlikçi tekelci burjuvazi içinde mülahaza gerekçesi onu olduğu gibi görmek değil, olmasını istediğimiz gibi görmek yanılgısından başka bir anlam taşımaz. Bugün şayet liberal burjuvaziden sözedilecekse, olsa olsa, bu tür eğilimleri tekel-dışı ya da anti-tekel burjuvazide aramak gerekir. Ama böyle bir arayışta başvurulacak adres kuşkusuz ki, DYP değildir. Türkiye'de tekel-dışı burjuvazinin birtakım ekonomik ya da siyasal talepleri yansısa yansısa sosyal demokrasiye yansır, geçmişte de böyle olmuştur. (Bir de, başka ideolojik muhtevalar içinde KISMEN MSP'nin politikalarında bu gibi tekel-dışı eğilimler gözlenmiştir) Fakat her iki partiye de yansıyan bu eğilimler bu partileri anti-tekelci kılmaya yetmemiş, tekelci burjuvazi ile tekel-dışı burjuvazi arasındaki ilişkileri yumuşatmadan öteye gidememiştir. Esasen sosyal demokrasinin misyonu genelinde burjuvazi ile işçi sınıfını ve emekçi katmanları uzlaştırma ve tekelci burjuva egemenliğini daha barışçıl yollardan, demokratik yöntemlerle sürdürme olduğundan, kimi anti-tekel burjuva teleplerinin sosyal demokrasiye kolaylıkla yansımasında hiç şaşılacak birşey yoktur. Fakat AP ve onun devamı DYP bu kategoride değildir. Esasen döne döne vurguladığımız gibi böyle bir iddiası da yoktur.

Varolan durum, geçici konjonktürde DYP'nin Cunta'yla çelişkisidir, faşizmden en çok yararlanan tekelci unsurların dışındaki kimi başka tekelci unsurların yeni siyasal formüller arama ve tekelci burjuvazinin tamamının ortak –ve ortalama– çıkarlarını temsil edebilecek bir hükümet alternatifi için zemin yoklama gayretlerinde DYP'nin de hesaba katılmasıdır. Hatta tekelci burjuvazinin geniş kesimleri açısından ileride Özal büsbütün yıpranırsa, at değiştirme günü geldiğinde, DYP'nin önemli rollere soyunabilme ihtimalini Özal'a bir alternatif olarak yedekte tutma niyetidir.

Kuşkusuz ki, DYP ile Cunta arasındaki, ya da Evrenci-Özalcı tekel unsurları ile onlara karşı ya da onlar dışındaki tekel unsurlar arasındaki çelişkileri ve sürtüşmeleri politikada hiç hesaba katmamak bilimsellik olamaz. Ne ki, işçi sınıfı politik hareketi açısından bu çelişkiyi düğüm noktası gibi görmek, onu çekici halka saymak, şayet reel politikerlik değilse, umutsuzluğun ve çaresizliğin getirdiği, çıkış arama çabalarının ulaştığı ters bir noktadır. Burjuvazi içindeki çelişkileri ve sürtüşmeleri hesaba katmak Marksist politikanın gereklerinden biridir, ama belirleyici olanı değildir.

Bilimsel sosyalist politikada asli ve tâli faktörler yer değiştirirse ne olur? Örneğin, Doğru Yol'a talip olmadığı misyonları yakıştırmak, söylemediği sözleri, öne sürmediği istemleri ona vehmetmek olur. Bunun sonucu ise ister istemez, kitlelerin, DYP'den misyon beklemelerine, onun demokrasi anlayışına razı olmalarına kadar gider. Oysa bilimsel sosyalistlerin acil siyasal demokrasi programı ile DYP'nin siyasal programı açısından dağlar kadar fark vardır. Bu konuda bilimsel sosyalizme düşen görev, –sadece sosyalist demokrasi ile burjuva demokrasisi arasındaki farkın altını çizmekle yetinmemek– siyasal demokrasinin Doğru Yol ve sosyal demokrat versiyonlarıyla, bizim ivedi siyasal demokratik programımız arasındaki farkı da göstermektir.

Bugün bilimsel sosyalist politik hareketin örgütlenme düzeyinin düşük olması, somutta bilimsel sosyalist hareketin güçsüz durumda bulunması, DYP'ye, ya da sosyal demokrasiye talip olmadıkları misyonları yüklemekle giderilemez. "Bi yol, onlar bizim önümüzü açsın, gerisi allah kerim, öyle bir demokratikleşme ortamı geldiğinde biz de bundan nasipleniriz" diye düşünmek, işçi sınıfının devrimci politikası değildir. Hele hele, faşizme karşı burjuva muhalefete bel bağlamak aktivizm, onun ne olup olmadığını göstermek

pasifizm diye gösterilmeye kalkışılırsa, bu sadece kaba ve yakışıksız bir demagoji değil, aynı zamanda vahim bir hatadır da.

Faşizmden çıkış için "nasıl olsa başka alternatif yok, nasıl olsa kitlelerin hareketiyle faşizmin yıkılması perspektifi uzak, iyisi mi, en kestirme ve realist yol, burjuva muhalefetin faşizmi göndermesidir" diye düşünmek, işçileri burjuva muhalefetin peşine takmaktan başka bir sonuç getirmez. Bu sonuç öteden beridir habire tekrarlanan olgunun bir kez daha denenmesinin 1981'lerin ikinci yarısındaki yeni bir ifadesi olur.

Oysa sınıf mücadelesinin al gülüm ver gülüm dünyası olmadığı kimse için bir kehanet değildir. Bunu göremeyenler, son beş yılın deneyleriyle daha iyi görmüşlerdir. Kahırlı çalışmalar göze alınmadan kitlelerle kaynaşmak, bilimsel sosyalist politik hareketi işçi sınıfına maletmek olası değildir. Daha da önemlisi, bilimsel sosyalizm adına hep burjuva akımları arasındaki ilişkiler ve çelişkiler öne çıkarılırsa, o bilimsel hareket bir türlü kimliğini bulamaz. Oysa bir ülkede bilimsel sosyalist hareketin genç ve yeni olduğu dönemlerde böyle kimlik aranışları ve bocalamalar mazur görülse bile, aradan bunca on yıllar geçtikten sonra dahi, hâlâ kimlik aranışı sürüyorsa, üstelik de bu kimlik aranışı, bir türlü bilimsel sosyalist hareketi bağımsız kimliğine büründürmeyip, habire başka akımlar arasında seyrüsefer memuru durumuna düşürüyorsa, bu durum ister ister istemez kronikleşmiş olur.

POLİTİKA SUBJEKTİF NİYETLERE BAĞLI OLAMAZ

Bu tür politikalar en halisane niyetlerle de yapılmış olsa, olayın kendisi objektiftir ve kaçınılmaz objektif sonuçları vardır.

Doğru Yol'a ve sosyal demokrasiye olmadık misyonlar vehmetmenin sübjektif motifi kuşkusuz ki, iyi niyete dayanmaktadır: Anlaşılan, faşizmden çıkışı başka türlü mümkün ve "çabuk" görmeme dürtüsüyle, faşizmin sonunu bir an önce çabuklaştırma isteğiyle böyle bir yanılgıya düşülmektedir. Ama Marx'ın da bir Hristiyan deyişinden alarak tekrarladığı gibi, cehennemin yolları bile iyi niyet taşlarıyla döşenmiştir. İyi niyet denilen şey sübjektif bir olgudur. Oysa hayatın kendisi, sosyal pratiğin gerçekleri hiç de sübjektif niyetlere bağlı olarak yürümez. Örneğin, Doğru Yol liderlerinin sözlerinden ona demokrasi misyonları atfetmek, hatta sosyal demokrasiyle bile iş birliği yapmayan, sadece bir takım paralel demeçlerle yetinen DYP'yi anti-faşist cephede görmek, hatta hatta bilimsel sosyalizm adına ona üstü kapalı çağrılar çıkartmak, hangi iyi niyete dayanırsa dayansın, hiç bir objektif temeli olmayan bir sübjektivitedir.

Ülke ne denli karanlık bir dönem içinde bulunursa bulunsun, bilimsel sosyalistler açısından yapılacak tek iş, bıkıp usanmadan, çaresizlik psikozuna düşmeden kitlelere ulaşmaktır. Kitlelere ulaşmayı, sosyal demokrasiyle Doğru Yol'un getireceği bir demokratikleşme dönemine erteleme tutumu ise ne denli realist gözükürse gözüksün, bilimsel sosyalistler açısından siyaseti burjuva partileri arasına hapsetmek, yani ERTELEMEK demektir. Bu ertelemenin ise ne kadar süreceği belli olmaz. Yarın 1988 seçimleri yapılır da adı geçen partiler sayesinde bu karanlık bir ölçüde alacalı bir ortama dönüşürse, bu kez de, aynı beklemeci anlayış için, 1993 seçimlerini bekleyelim, o zaman demokratik bir ortam gelir dememenin ve sosyal demokrasinin peşine takılmamanın hiçbir garantisi yoktur. Tersine bugünkü mantığın doğal sonucu, 1993'de sosyal demokrasinin tek başına iktidara geleceği bir ortamı beklemek olur.

Şu halde burjuvazinin iç çekişmeleri ve burjuva muhalefetin varlığı (konumuz somutunda DYP'nin durumu) işçi sınıfı ve diğer emekçi halk güçlerinin faşizme karşı mücadelesinde kolaylaştırıcı bir yan FAKTÖR'dür. Bu açıdan da, bilimsel sosyalist hareket için –örneğin DYP'ye– ve onun "46 ruhu geleneğine" yeni bir yaklaşım arama gibi yeni bir politika belirleme sorunu değil, sadece somut durumun SOMUT TAHLİLİ sorunudur. Bu somut tahlil üzerine inşa edilecek "yeni bir politika", bilimsel sosyalist hareket açısından mevcut değildir. Örneğin, Cunta-DYP çelişkisi üzerinde bilimsel sosyalist hareket ne gibi bir yeni politika üretecektir? Cunta'ya karşı DYP ile demokrasi için işbirliği mi yapılacaktır? Yoksa "paralel tutum" için diyalog yolları mı aranacaktır? Ya da Doğru Yol'a demokrasinin doğru yolu gösterilerek içi boş değil, içi dolu bir burjuva demokratik programa kavuşması ve ANTİ-KOMÜNİZM'den vazgeçmesi için ikna yolları mı aranacaktır?

Bütün bunlar abesle iştigaldir. Kısacası, bilimsel sosyalistler ve diğer ilerici güçler açısından DYP'ye dayalı olarak üretilecek yeni ve somut bir politika peşinde koşmak belirleyici olanı yan faktörlere tâbi kılmayı da beraberinde getirir.

Aslolan, işçi sınıfı politik hareketinin ve diğer ilerici güçlerin kendi biricik umudu, dayanağı ve GÖREVİ olan işçilerdir, aydınlardır, diğer ilerici emekçi güçlerdir. Küçümsenmeyecek bir potansiyel oluşturan –bir zamanlar, 1 Mayıs alanlarını dolduranlar, kitle örgütlerini capcanlı ve aktif kılan– politize yüzbinlerdir ve onların mobilize ettiği milyonlarca insanlardır. Faşizmin terörü bir yandan bu yığınları sindirmiştir, ama ekonomik krizle birlikte milyonlarca insana bir o kadar daha öfkeli insan da katılmıştır.

Esasen Doğru Yol Partisi dahil burjuva muhalefetin apartmaya çalıştığı da bu kesimlerdir, arkasına almaya uğraştığı da bu öfkedir. Burjuva muhalefet üstelik de bu öfkeyi, bu sınıf kinini uysallaştırarak, sandığa kanalize ederek, "müesses nizam" içine hapsederek kullanmak niyetindedir.

Biz bilimsel sosyalistler ise bunca suskunluğun bir birikim dönemine işaret ettiğini ve bu birikimi kitle hareketlerine dönüştürecek biricik gücün de tüm ilerici politik güçlerden başkası olmadığını ve ASIL GÖREVİMİZ'in de burada odaklaştığını bilmek, yani sınıfımızın BİLİNCİNDE OLMAK zorundayız. •

APARTHEİD

(Baştarafı 16. sayfada)

geçtiğini açıklamaması halinde asla salıverilmeyeceğini –İngiltere hükümeti bile bu ünlü liderin şartsız bırakılmasını talep ediyor– G.Afrika'da bir devrime asla müsade etmeyeceğini kesinlikle dile getirdi. Yani açıkçası ırkçı beyaz azınlık başta olduğu sürece nüfusun ezici çoğunluğunu oluşturan Afrikalılar'a hayat hakkı tanımadığı gibi, ne üniversel oy hakkıyla, ne de bir başka yoldan onlara kurtuluş yok.

Tabii, karaderili insanların kendi ülkelerinde, kendi kaderlerini kendilerinin belirlemeleri için beyaz azınlık diktasının şiddet yoluyla devrilmesinden başka çare kalmamışsa, ABD yönetimi de dahil hiçbir güç Botha ve şürekâsını kurtaramaz.

Ülkede devrimci durum kabarmaktadır. AUK'nun başını çektiği ve "Ulusun Mızrağı" adı verilen silahlı kolun –ki içinde komünistlerin de önemli rolleri ve etkinlikleri vardır– yürüttüğü silahlı mücadele meyvelerini vermektedir. Bugün tahminlere göre Afrikalı halkın 2/3'ü, kurtuluş için silahlı mücadeleden başka yol kalmadığı noktasında birleşmektedir.

Mücadelenin gelişmesiyle birlikte apartheid rejimine karşı olanlar da, aralarındaki politik, ideolojik, örgütsel vb. farklılıklara rağmen güçlerini birleştiriyorlar. Sözde reform adı altında 1983'de Hint asıllılara ve melezlere bazı haklar tanıması ve Afrikalıların bir kere daha esarete mahkum edilmeleri üzerine başlatılan kampanya sürecinde oluşan Birleşik Demokratik Cephe (BDC) bu doğrultudaki gelişmelerin en ciddisi. BDC 700'ün üstünde işçi, gençlik, kadın, köylü ve diğer örgütleri ve dini çevrelerin temsilcilerini kapsıyor ve bu örgütler kanalından BDC'nin üye sayısı 2 milyonu buluyor. BDC, AUK'nin G. Afrika'yı herkesin özgür olduğu, birleşik, demokratik bir ülke haline getirmeyi hedefleyen "Özgürlük Senedi" adlı programını kabul ediyor.

AUK'nun kuruluş yılı 1912. Kıta'nın en eski özgürlükçü ve bağımsızlıkçı örgütü. İdeolojik, politik farklılıklara, renk, dil, din, vb. ayrımlara bakmaksızın, apartheid'a karşı olan, G.Afrika'yı, üzerinde yaşadığı herkesin sahibi olduğu bir ülke haline getirmek isteyen herkese açık bir örgüt.

G.Afrika ekonomik olarak gelişmiş kapitalist ülkeler içinde yeralıyor. Bu nedenle kalabalık ve güçlü bir işçi sınıfına sahip. 1921'de kurulan G.Afrika Komünist Partisi (GAKP) Kıtanın en eski komünist partisi. İşçi sınıfı içinde köklü ve yaygın bir şekilde örgütlenmiş olan Parti işçiler arasında ve ülkede büyük saygınlığa sahip. Afrikalı işçilerin önemli sendikaları siyasi olarak GAKP'nin yolunu izliyorlar ve önde gelen yöneticiler aynı zamanda Partili. Son sıkıyönetim ilanından sonra düzenlenen işçi direnişlerinde GAKP ve sendikalar etkin rol oynadılar. Yarım milyon Afrikalı işçinin katıldığı ülke çapındaki genel grev bu direnişlerin ne boyutlara ulaştığını göstermesi bakımından anlamlı.

Afrika Ulusal Kongresi ile G. Afrika Komünist Partisi arasında güçlü ve işlevli bir ittifak var. GAKP'nin kuruluşunun 60. yıldönümünde yapılan toplantıda konuşan, AUK Başkanı Oliver Tambo bu ittifakın önemini ve değerini şu sözlerle dile getiriyor:

"Bizimkisi, konferans masalarında meydana getirilmiş ve belgelerin imzalanması suretiyle resmileştirilmiş, sadece liderlerin muvafakatini temsil eden, bir kağıt ittifakı değildir. Bizim ittifakımız mücadele içinde gelişmiş canlı bir organizmadır." (WMR, 1982/12, s. 33) •

SOSYAL DEMOKRASİ

(6. sayfadan devam)

nek, kanunun özünün kavranmasına yetebilir.

Örneğin sosyal demokrasinin cenneti sayılan Kuzey ülkeleri kapsamında (Nordik ülkeler: İsveç, Norveç, Danimarka, Finlandiya, İzlanda) çalışan insanların sosyal, ekonomik, kültürel vb. hak ve kazanımları hemen tıpa tıp aynıdır. Ama sosyal demokratların bu ülkelerin her birindeki iktidar dönemleri çok farklıdır. İsveç'de sosyal demokratların iktidarı 1945'den 1976'ya kadar kesintisiz sürerken, Finlandiya'da köylü orijinli Merkez Partisi'nden Kekkonen, çeşitli koalisyonlar vasıtasıyla da olsa, ülkesinin İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki dönemine damgasını vurmuştur. Yine Norveç ve Danimarka'da sosyal demokratların iktidar dönemlerinin toplamı, öteki burjuva partilerine kıyasla çok daha kısa olmuştur.

F.Almanya, İtalya, Büyük Britanya, Belçika, Hollanda vb. sosyal demokratların geleneksel olarak güçlü ve etkili oldukları ülkeleri de teker teker ele alacak olsak varacağımız sonuç aynıdır: Bu ülkelerin hemen tamamında, işçiler, diğer çalışanlar, bütün mevcut kazanımlarının çok büyük bir bölümünü, sosyal demokratlar daha iktidarda gelmeden elde etmişlerdir.

(Sürecek)

GÜNEY AFRİKA KAPİTALİZMİNİN YÜZKARASI

Apartheid Sallanıyor

«SONUN BAŞLANGICI!" Güney Afrika'daki ırkçı ayrılıkçı rejim için, artık sadece bu rejime karşı mücadele veren güçler değil, hemen bütün dünya –Reagan, Thatcher, vb. gerici yönetimler dışında– böyle düşünüyor, böyle diyor. Öyle ki, G.Afrika'da yatırımları olan emperyalist metropol ülke Fransa dahi bu ülkeye karşı MECBURİ ambargo uygulaması için B.Milletler Güvenlik Konseyi'ne çağrı çıkarıyor. Ancak ABD ve B.Britanya'nın vetosu ile karşılaşan bu öneri yumuşatılıp İHTİYARI ambargoya dönüştürülüyor.

Aslında Beyaz Saray'ın, Downig Str. 10'un bu davranışlarında bir acayiplik yok. Reagan'ı da, Thatcher'ı da oraya getirenler her iki ülkenin finans oligarşilerinin en gerici, en militarist, en barış düşmanı güçleri. Bu çevrelerin G.Afrika'da değişik yatırımları var. Örneğin ABD'nin bu ülkedeki yatırımları 14 milyar doların üstünde ve ABD ile G.Afrika arasındaki ticaretin hacmi 4 milyar dolara yakın. Bu yatırımların ve bunlardan elde edilen tatlı kârların güvencesi ise Pretoria'daki ırkçı rejim. Üstelik Botha'nın kanlı diktatörlüğünün yıkılması kaçınılmaz olarak G.Afrika'da anti-emperyalist bir yönetime yol açacak. Çünkü mücadelenin başını çeken Afrika Ulusal Konseyi'nin Genel Sekreteri Alfred Nzo aynen şöyle diyor:

"Washington'un bölgedeki şerif yardımcısı olan Pretoria, mevcut ABD yönetiminin başını çektiği anti-komünist haçlı seferinin en azılı ortaklarından birisidir. ABD ayrılıkçı rejime her zaman yardıma hazırdır ve böylece Afrika'nın güney kesimindeki ekonomik ve siyasi çıkarlarını korumaktadır. Beyaz Saray, kendi anti-sovyetik ve anti-komünist planlarında G. Afrika'ya önemli bir yer ayırmıştır. Bu rejimin amacı Afrika'nın birliğini bozmak, bağımsız Afrika ülkelerini doğal ve hakiki müttefiklerinden –Sovyetler Birliği'nden ve öteki sosyalist ülkelerden– izole etmek ve onları emperyalizmin sadık uyduları haline getirmektir... Sosyalist ülkeler ve bütün demokratik, ilerici güçler... bizim güvenilir dostlarımızdır." (World Marxist Review, 1984/12, s. 43-44)

Irkçı rejime karşı verilen mücadelenin başını Afrika Ulusal Kongresi'(AUK)nin çektiği ve bu örgütün G.Afrika'da büyük saygınlığı ve otoritesi olduğu gözönünde tutulursa, beyaz azınlık rejiminin yıkılmasından sonra işlerin nereye varacağı şimdiden görülüyor. ABD'nin bir korkusu da bundan.

Tabii Reagan'ın ve ABD finans oligarşisinin politikalarını belirleyen esas unsur –ki emperyalist dünya jandarmalığıdır– ne olursa olsun, ABD gibi 20 milyonun üzerinde zencinin yaşadığı, üstelik iyi kötü yönetimlerin seçimle değiştiği bir ülkede açık açık ırkçı rejimi savunmak kolay değil. Onun için de Washington suret-i haktan görünmeye özeniyor ve Botha'ya sıkıyönetimin kaldırılması, yerli halk Afrikalılar için reformlar yapılması tavsiyelerinde bulunuyor. "Mecburi ambargo"ya da karşı çıkarken, bu uygulamaya gidildiği takdirde Afrikalılar'ın durumlarının daha da kötüleşeceği, bu nedenle mecburi ambargonun Afrikalılar'ın yararına değil zararına olduğunu ileri sürüyor. Böylesine riyakârca bir gerekçe, İlimile Desmond Tutu'yu bile çileden çıkarıyor ve Polonya'ya ve Nikaragua'ya ambargo uygulandığında hiçbir ABD yetkilisinden, ambargonun, bu ülkelerin halklarına zarar verdiği yolunda tek bir ses çıkmadığına işaret ediyor. Ve hiçbir Afrikalının da, "biz bundan zarar görüyoruz" diye G.Afrika'ya uygulanacak ambargoya karşı tavır almadığına dikkat çekiyor.

Bir yandan ırkçılığı sözde kınarken öte yandan Pretorya'yı kollaması ve apartheid (ayrılıkçı) rejime arka çıkması, Reagan'ın uluslararası platformda, hatta kendi "Batılı" müttefikleri arasında bir hayli zor durumda bırakmış olmalı ki, son olarak Viyana'da Beyaz Saray temsilcisi R.C. McFarlane ile G.Afrika Dışişleri Bakanı Botha arasında yapılan görüşmelerden sonra, Başbakan Botha'nın zencilerle ilgili önemli reform açıklamaları yapacağı, bir kaç gün süreyle tüm dünya kamuoyuna sistemli bir şekilde işlendi. Ama sonuçta dağ fare bile doğurmadı. Botha, Afrikalıları kastederken, "her kişiye bir oy" isteyenlerin boşuna beklediklerini, Nelson Mandela'nın silahlı mücadeleden vaz-

(Devamı 15. sayfada)

kitle YAZIŞMA ADRESİ: Postfach 10 16 34, 41 Duisburg 1 – F.Almanya, Fiyatı: 50 T.L